

Ertuğrul YALÇINBAYIR
Bursa Milletvekili

4043/14368
2/224-4043/14368

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Teklif, Genel Gerekçesi ve Madde Gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini takdirlerinize arz ederim.20.12.2003

Saygılarımla.

Ertuğrul YALÇINBAYIR
Bursa Milletvekili

EKLER :

- 1-İçtüzük Değişiklik Teklifi
- 2-Teklifin Genel Gerekçesi
- 3- Teklifin Madde Gerekçesi

TEKLİFİN GENEL GEREKÇESİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin Dokunulmazlıklarının Sınırlandırılması sorunu 1982 Anayasasının yapımından bu yana gündemdedir.

Dokunulmazlıklarla ilgili pek çok sorun bulunmaktadır. Bunlardan biri dokunulmazlıkların isteği bağlı olarak kaldırılıp kaldırılmayacağıdır.

TBMM İçtüzüğü'nün 134/ son maddesinde yazılı "**Dokunulmazlığının kaldırılmasını üyenin bizzat istemesi yeterli değildir**" hükmü karşısında üyenin kendi dokunulmazlığının kaldırılması istemine bağlanan herhangi bir hukuki sonuç bulunmamakta ve kişi uzun süre sanık sıfatını taşımaktadır. Anayasanın 36ncı maddesinde yazılı "**adil yargılanma hakkı**"nın kriterleri arasında davanın makul sürede bitirilmesi de bulunmaktadır. Kişinin davasının makul süre içinde bitirilmesini isteme hakkının zaruri sonucu olarak yargı merci önüne çıkma istemi geciktirilemez. Kişinin istemi halinde dokunulmazlığın kaldırılması bireyin hukukunun korunması amacına hizmet edecektir. Yapılan düzenleme ile isteğe bağlı olarak dokunulmazlığın kaldırılması öngörülmüştür.

Dokunulmazlık kapsamındaki suçlar yönünden dokunulmazlığın kaldırılması hususundaki fezlekelerin TBMM'de uzun süredir işleme sokulmaması ve fezlekelerin Anayasa ve Adalet Komisyonlarından oluşan Karma Komisyonda ve/veya Genel Kurulda keyfi olarak bekletilmesi, dosyaların işleme konulmaması ve hukuka aykırı şekilde keyfi olarak raflarda bekletilmesi diğer bir sorundur. Bu husus kamu vicdanını yaralamakta ve siyaset kurumunun itibar kaybetmesine yolaçmaktadır .Bu sorunun aşılması gerekir.

Dokunulmazlık dosyalarının sonuçlandırılmasında keynliğin önlenmesi için Karma Komisyon ve TBMM Genel Kurul çalışmalarının ne zaman sonuçlandırılacağıın içtüzükle düzenlenmesi ve sınırlandırılması gerekmektedir.

Önümüzde dokunulmazlık dosyalarının ne zaman sonuçlandırılacağı bakımından üç sorun bulunmaktadır.

1.Süre

2.Süresi içinde görevin yapılmamasına bağlanan sonuç

3.Genel Kurul oylamasının özgürce yapılabilmesi. Gizli Oy

Belirtilen nedenlerle isbu değişiklik teklifiyle;

1- Dokunulmazlığın kaldırılması talebinin TBMM'ne ulaşma tarihinden itibaren hem komisyonda hem de TBMM Genel Kurulunda toplam (3) aylık süre içinde sonuçlandırılması öngörülmüştür.

2-Dokunulmazlık ile ilgili olarak üç aylık süre içinde karar verilmemesi halinde dokunulmazlığın kendiliğinden kalkacağı düzenlenmiştir.

3- Dokunulmazlıkla ilgili işlerde Genel Kurul oylamasının gizli oyla yapılması öngörülmüştür. Gizli oy kuralı, her türlü etkiden uzak vicdani kanaatin belirlenmesine hizmet etmek için konulmuştur .

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1-Bu madde ile TBMM üyesinin dokunulmazlığının kaldırılmasını istemesi halinde dokunulmazlığın isteğe bağlı olarak kaldırılması öngörülmektedir.

Adil yargılanma hakkının kriterlerinden biri makul sürede yargılanma hakkıdır. Kişinin uzun süre sanık sıfatını taşımaktan kurtulmasını isteme hakkı vardır. Bu nedenle kişinin yargı mercii önüne çıkararak makul sürede yargılanma isteminin tatmini gerekir. Düzenleme bunun için yapılmıştır.

Madde 2- Bu madde ile dokunulmazlıklarla ilgili işlerin Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne ulaşması tarihinden itibaren (3) ay içinde sonuçlandırılması, sonuçlandırılmaması halinde dokunulmazlığın kendiliğinden kalktığına kabulü ve TBMM Genel Kurulunda dokunulmazlık oylamalarının gizili oyla yapılması öngörülmekte ve bu suretle dokunulmazlık dosyalarının bekletilmeden sonuçlandırılması amaçlanmaktadır.

Madde 3- Yürürlük maddesidir.

Madde 4- Yürütme maddesidir.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İÇTÜZÜĞÜNÜN
BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE DAİR TEKLİF**

MADDE 1- TBMM İçtüzüğü'nün 134 ncü maddesinin başlığı ve son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde134 ün Başlığı : "Savunma hakkı ve dokunulmazlığın isteğe bağlı olarak kaldırılması".

Madde 134 son fıkra : "Karma Komisyon ve Genel Kurulda üyenin istemi halinde dokunulmazlık kaldırılır."

MADDE 2- TBMM İçtüzüğü'nün 134 ncü maddesinden sonra gelmek üzere, aşağıdaki başlıkla 134-a maddesi düzenlenmiştir.

Madde 134-a Başlığı: "Dokunulmazlığın sonuçlandırması süresi, dokunulmazlığın kendiliğinden kalkması ve gizli oy"

MADDE 134-a :

"Dokunulmazlıkla ilgili işler, Türkiye Büyük Millet Meclisine ulaşma tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırılır. Genel Kurul oylaması gizlidir. Bu üç aylık süre içinde sonuçlandırılmayan işler yönünden dokunulmazlık, kendiliğinden kalkar. Bu halde dahi Anayasa Mahkemesine başvuru hakkı saklıdır."

MADDE 3- Bu içtüzük hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu içtüzük hükümleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülür.

ASLI GİBİDİR

Gündüz DİNCER
Kanunlar ve Kararlar Müdürü